

مراقبت های قبل و بعد بی حسی نخاعی یا اسپینال

گروه هدف : بیمار و همراهان

تهیه کنندگان : گروه آموزش به بیمار مرکز
با نظارت دکتر فرانک بهناز (استادیار و متخصص بیهوشی)
بازبینی بهار ۱۴۰۳

➤ در صورت سردرد شدید که با تغییر وضعیت بهبود نیافت به پزشک مراجعه کنید.

بی حسی اپیدورال

این نوع بی حسی با تزریق محلول بی حسی به داخل فضای اپیدورال صورت می گیرد.

روش کار

روش کار در این نوع بی حسی مانند اسپینال است با این تفاوت که سوزن باید قبل از دورا قرار گیرد و دورا را سوراخ نکند. سپس از طریق سوراخ موجود در سوزن کاتتر پلاستیکی را وارد می کنند و سوزن را به آرامی خارج می کنند و دارو را از طریق کاتتر داخل می کنند.

عوارض

احتمال سوراخ شدن دورا و مسمومیت با بی حسی کننده موضعی و نیز همتوم در اپیدورال از عوارض این روش است.

منبع: اصول پایه بیهوشی میلر

آدرس سایت بیمارستان شهدای تجریش:

<http://shmc.sbmu.ac.ir>

۳- **تهوع:** اگر مدت کوتاهی بعد از اسپینال اتفاق افتد احتمال کاهش فشار خون وجود دارد که می توان با دارو این عارضه را درمان نمود.

۴- **احتباس ادرار:** در بی حسی نخاعی به دلیل اینکه از عصب دهی به مثانه ممانعت به عمل می آورد تجویز حجم زیاد مایع وریدی می تواند موجب اتساع و نیاز به تخلیه با سوند یا کاتتر باشد.

مراقبت های پس از بی حسی اسپینال

- در طی ۲۴ ساعت اول پس از بی حسی اسپینال (از کمر) به پشت خوابیده و به پهلو بچرخید و سر را بلند نکنید.
- هر موقع توانستید از راه دهان چیزی بخورید مایعات مثل آب میوه، قهوه، نسکافه و ... به میزان ۱۵-۱۰ لیوان بخورید.
- بعد از بی حسی های اسپینال و اپیدورال با اینکه حس پاها برگشته است ولی قدرت عضلات پاها ممکن است تا ۱۲ ساعت به طور کامل برنگردد و این موجب می شود بیمار در حال ایستاده تعادل خوبی نداشته باشد. پس همیشه در اولین ایستادن و راه رفتن بعد از عمل حتی اگر احساس سلامتی کامل می کنید باید از فرد دیگری کمک بگیرید تا از افت ناگهانی فشار خون جلوگیری شود.
- ۱-۲ روز اول بیشتر استراحت کنید و کمتر راه بروید و در زمان استراحت از بالش کوتاه استفاده کنید.

بی‌حسی ناحیه ای دو نوع می باشد:

۱- اسپاینال

۲- بی‌حسی اپیدورال

در این نوع بی‌حسی‌ها بدن بیمار از کمر به پایین بی‌حس می‌شود. در بی‌حسی اسپاینال ماده بی‌حسی مانند لیدوکائین به اطراف نخاع تزریق می‌شود ولی در بی‌حسی اپیدورال ماده بی‌حسی به دور پرده دورا یا سخت شامه که اطراف نخاع را گرفته تزریق می‌شود.

موارد کاربرد روش بی‌حسی ناحیه‌ای

اعمال جراحی قسمت پایین شکم، ناحیه رکتال، واژینال، فتق‌ها، جراحی‌های ارولوژی، بیماران غذاخورده، بیماران معتاد، بیمارانی که مشکل راه هوایی دارند، بیمارانی که بیماری سیستمیک کبدی- کلیوی دارند.

آمادگی پیش از عمل

آمادگی پیش از عمل بی‌حسی تفاوتی با بیهوشی عمومی ندارد. هر روشی که متخصص بیهوشی و جراح به صلاح شما بدانند و انتخاب کنند را پذیرا بوده و همکاری کنید. اگر آزمایشات لازم، نوار قلب و عکس سینه توسط پزشک درخواست شده باشد باید تهیه کنید.

بررسی پشت بیمار و بررسی عیوب ساختمان و عفونت و بررسی مشکلات انعقادی ضروری می‌باشد.

روش کار

برای انجام این کار بیمار در حالت نشسته یا خوابیده به پهلو (افراد ضعیف یا بیماری که آرامبخش مصرف کرده است) قرار می‌گیرد. ابتدا روش کار را برای بیمار توضیح داده و از بیمار می‌خواهیم با گرفتن زانوها و دادن شکم به درون و چسباندن چانه به سینه با پرستار بیهوشی همکاری کند. با رعایت این نکات توسط بیمار ناحیه تزریق بهتر مشاهده و مشخص می‌شود. سپس پوست را با گاز و بتادین به روش استریل ضد عفونی کرده و با الکل سفید ناحیه بتادینه پاک می‌شود. سپس پزشک متخصص سوزن را در فضای تعیین شده وارد و دارو را در آن محل تزریق می‌کند البته قبل از تزریق دارو ابتدا کمی از مایع بیرون کشیده می‌شود تا از محل صحیح ورود سوزن اطمینان حاصل شود.

عوارض جانبی

عوارض اسپاینال معمولاً قابل قبول و قابل پیش بینی است. این عوارض عبارتند از:

۱- کاهش فشار خون

۲- کاهش ضربان قلب

۳- سردرد

۴- تهوع

۵- احتباس ادراری

درمان

۱- **کاهش فشار خون:** این عارضه را می‌توان با بهبود بخشیدن برگشت خون وریدی و افزایش برون ده قلب درمان کرد. جابجایی خود فرد به دنبال وضعیت خفیف سر به پایین (۵-۱۰ درجه) باعث سهولت در بازگشت وریدی می‌شود بدون اینکه بی‌حسی نخاعی به طرف بالا گسترش یابد.

۲- **سردرد:** سردرد بعد از بی‌حسی نخاعی در قسمت جلوی پیشانی و یا پشت سر است که با نشستن تشدید می‌شود و با خوابیدن بهبود می‌یابد که با دوبینی و وزوز گوش نیز ممکن است همراه باشد. بیماران جوان و زنان حامله بیشتر مستعد ابتلا به سردرد پس از بی‌حسی نخاعی می‌باشند.

این نوع سردرد با استراحت در بستر و مسکن و تجویز مایعات خوراکی (۱۵-۱۰ لیوان) یا وریدی (روزانه ۳ لیتر) و خوردن قهوه تلخ یا شکلات تلخ بهتر می‌شود. اگر با این کار بعد از ۲۴-۴۸ ساعت بیمار بهبود نیافت با روش تزریق خون در فضای اپیدورال و مسدود کردن سخت شامه سردرد را درمان می‌کنند.